

Vihreän siirtymän rahaston perustaminen ja rahaston säännöt

Kaupunginhallitus 05.06.2023 § 192

Valmistelu- ja lisätiedot

kaupunginjohtaja Jukka-Pekka Ujula, jukka-pekka.ujula@porvoo.fi
apulaiskaupunginjohtaja Fredrick von Schoultz, fvs@porvoo.fi
rahoitusjohtaja Henrik Rainio, henrik.rainio@porvoo.fi
kestävän kehityksen asiantuntija Sanna Päivärinta,
sanna.paivarinta@porvoo.fi

Kestävä kasvu on Unelmien Porvoo -kaupunkistrategian keskeinen päämäärä kuluvalle valtuustokaudella. Lähtökohdat kaupungin kasvulle ja kehittämiselle ovat hyvät, ja Porvoo nousee usealla mittarilla korkealle suurten- ja keskisuurten kaupunkien välisessä vertailussa. Porvoossa on lähellä laadukkaat ja kattavat palvelut sekä monipuolinen luontoympäristö, ja samaan aikaan hyvä kilpailukyky ja elinvoima. Kaupungin elinvoima ja sen kehitys rakentuu keskeisesti kasvavien ja kilpailuetuaan vahvistavien yritysten varaan.

Niin kaupungin kuin yritystenkin toimintaympäristö on historiallisessa murroksessa. Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen, väestön ikääntyminen, kaupungistuminen ja monet muut globaalit muutokset haastavat Porvoon asukkaita ja elinkeinoelämää entistä vahvemmin. Käynnissä oleva murros on erityisesti elinkeinoelämälle kriittinen, sillä niin kutsuttu vihreä siirtymä tulee olemaan elinehto monenlaiselle yritystoiminnalle jo lähitulevaisuudessa. Vihreällä siirtymällä tarkoitetaan nykyisen talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalin hyvinvointiyhteiskunnan rakentamista siirtymällä kohti maapallon kantokyvyn rajoissa toimivaa kestävää taloutta ja kasvua. Tämä pitää sisällään niin vähähiiliset kuin kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistävät ratkaisut. Kaupunkistrategia ja sen keskeisin tavoite, kestävä kasvu, kulkee siis käsi kädessä vihreän siirtymän kanssa.

Pääkaupunkimaakuntana Uusimaa kilpailee muiden Itämeren alueen metropolien kanssa ja osana Uudenmaan aluetta Porvoolla on merkittävä rooli niin maakunnan kuin myös kansallisen menestyksen edistämisessä tekemisessä. On selvää, että Porvoon ja sen yritysten kilpailukyvyistä tulee pitää huolta osana laajaa kokonaisuutta.

Käynnissä olevassa elinkeinoelämän murroksessa pääosassa ovat yritykset, mutta kaupunki voi omalla toiminnallaan tukea tätä murrosta mahdollistaen alueen elinkeinoelämälle uusia mahdollisuuksia kannattavalle kasvulle ja työpaikkojen syntymiselle jatkossakin. Myös kotitalouksien kuluttamisen ilmasto- ja ympäristövaikutukset ovat pitkälti kiinni siitä, minkälaisia tuotteita ja palveluita on saatavilla. Kotitaloudet tarvitsevatkin paitsi julkisen sektorin myös yritykset ja niiden kestävät ratkaisut tuekseen kestävän ja oikeudenmukaisen arjen rakentamiseksi.

EU on tukenut unionin talousalueen siirtymää kohti vähähiilisyyttä vuosikymmeniä. Puolitoista vuotta sitten EU:n komissio julkaisi mittavan ja kunnianhimoisen kehitysohjelman nimeltään EU Green Deal. Tarkoitus on kohdentaa jopa 1 000 miljardia euroa julkista EU-rahoitusta vihreän siirtymän edistämiseksi. Suomen vihreän kasvun ohjelman rahoitushaut ovat avautumassa aivan lähikuukausina. Rahoitusta myöntävät mm. Business Finland, ELY-keskukset ja ministeriöt. Rahoituksesta noin puolet on lainaa ja puolet vastikkeetonta tukea. Vihreän siirtymän rahoitusmuotoja on muitakin (liitteenä), mutta yhteistä näille eri rahoitusinstrumenteille on kuitenkin vaatimus omarahoitusosuudesta.

Vihreä siirtymä avaa elinkeinoelämälle uusia mahdollisuuksia. Vihreässä siirtymässä myös kaupunki haluaa varmistaa oman kyvykkyytensä tukea alueen elinkeinoelämän kehitystä pitkäjänteisesti riippumatta suhdanteista, turvata kaupungin oman kilpailukyvyn tavoitteita sekä osaltaan varmistaa, että porvoolaiset pienet ja keskisuuret yritykset pystyvät hyödyntämään vihreän siirtymän mukanaan tuomia mahdollisuuksia ja säilyttämään kilpailuetunsa elinkeinoelämässä. Vihreä siirtymä kuitenkin edellyttää niin kaupungilta kuin yrityksiltäkin mittavia toimia jo lähitulevaisuudessa.

Kaupungin ylijäämästä esitetään siirrettäväksi osana vuoden 2022 tilinpäätöksen käsittelyä 10 miljoonaa euroa perustettavaan uuteen Vihreän siirtymän rahastoon. Rahaston toimintakaudeksi ehdotetaan aikajännettä 2023–2035 perustuen kansalliseen hiilineutraalisuuden tavoitevuoteen. Tällä kaupunki haluaa varmistaa, että myös kaupunkistrategiassa asetetut kaupungin omat ilmasto- ja ympäristötavoitteet toteutuvat. Rahaston pääoma on tarkoitus kokonaisuudessaan sitoa määräraikaan mennessä. Mikäli rahaa on sitomatta 31.12.2035, palautuu jäljellä oleva raha kaupungin käyttötalouteen tai asia edellyttää uutta valtuuston päätöstä.

Vihreän siirtymän rahastolle on tarkoituksenmukaista hyväksyä kirjalliset säännöt (liitteenä). Rahaston tarkoituksena on varmistaa, että Porvoon kaupungilla on riittävät edellytykset käynnistää ja osallistua elinkeinoja ja niiden toimintamahdollisuuksia kehittäviin hankkeisiin, jotka vauhdittavat kaupungissa toimivien yritysten vihreää siirtymää ja luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Rahaston sijoitusstrategia ei salli suoria yritystukia vaan sen tavoitteena on mahdollistaa uusien investointien toteutuminen Porvoossa, maksimoida yksityisen rahoituksen toteutuminen kehitysprojekteissa, toimia omarahoituksen kehitysprojekteissa, osallistua mahdollisten yhteisyritysten rahoittamiseen, houkutella osaavaa työvoimaa ja tuottaa hyvinvointia sekä käynnistää toimintaa, joka houkuttelee Porvooseen lisäinvestointeja. Rahastovaroilla rahoitettavia hankkeita on tarkoituksenmukaista suunnata lähinnä pk-yrityksiin, sillä isot yritykset vievät omia kehityshankkeitaan eteenpäin pääasiallisesti omin voimin ja omia rahoituskanaviaan hyödyntäen.

Vaikuttavuuden maksimoiseksi rahaston varoja käytetään myös yhdessä muiden rahoitusinstrumenttien kanssa, jolloin tarkoitukseen

käytettävä rahamäärä tulee monikertaistumaan. Valmistelun aikana kaupunki on keskustellut mm. Business Finlandin, Ilmastorahaston, Uudenmaan liiton ja Sitran kanssa rahaston tavoitteista, tarpeesta käyttöperiaatteista. Ajatus rahastosta on saanut hyvän vastaanoton ja yhteistyön mahdollisuudet edellä mainittujen tahojen kanssa ovat olemassa vihreän siirtymän hankkeiden rahoittamiseksi. Hankkeiden arvioinnissa painoarvoa saa paitsi yrityksen omaan toimintaan kohdistuvat päästövähennykset myös erityisesti hiilikädenjälki eli se, kuinka paljon yritysten tarjoamat tuotteet ja palvelut luovat mahdollisuuksia muille pienentää omaa ilmastovaikutustaan.

Rahaston toimintaan vaikuttaa rahaston omien sääntöjen lisäksi muun muassa EU:n valtiontukisääntely sekä hankintalainsäädäntö, jotka osaltaan määrittelevät minkälaisiin rahoitushankkeisiin rahasto voi osallistua.

Tarkoitus on, mikäli valtuusto päättää tilinpäätöksessä osoittaa määrärahan rahaston perustamiseen, hyväksyä rahastolle säännöt. Sääntöjen perusmalli on vastaavan kaltainen kuin muissakin valtuuston päättämissä rahastoissa, kuten maanhankintarahastossa ja raidekehitysrahastossa. Rahaston käyttöä hallinnoi elinvoiman toimiala ja päätökset rahaston varojen käytöstä tekee elinvoimalautakunta erillisen valmistelun ja ohjauksen perusteella. Tarkoitus on, mikäli rahasto perustetaan, aloittaa tarkempien hallinnollisten, markkinoinnillisten sekä eri yhteistyötahojen yhteistoimintaan liittyvien menettelyjen suunnittelu ja tuoda rahaston hallinnointimenettelyihin liittyvät yksityiskohtaiset periaatteet lautakunnan päätettäväksi. Tässä yhteydessä päätetään myös rahoitettavien hankkeiden mahdolliseen ulkopuoliseen arviointiin liittyvät menettelyt ja raportointi. Rahaston sijoitettavat määrärahat sijoitetaan kaupungin normaaleja sijoitustoiminnan periaatteita ja menettelyjä noudattaen ja niistä raportoidaan valtuustolle tilinpäätösten yhteydessä.

Liitteet

- Vihreän siirtymän rahoitusinstrumentit
- Vihreän siirtymän rahaston säännöt, luonnos

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, edellyttäen että valtuusto on tilinpäätöksessä osoittanut asiaan määrärahan, Vihreän siirtymän rahaston perustamista ja liitteen mukaista rahaston sääntöjen hyväksymistä.

Päätös tarkastetaan heti.

Jäsen Servin esitti, että kaupunginjohtajan esitys hylätään.

Koska jäsen Servinin esitystä ei kannatettu, se raukesi.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti esittää kaupunginvaltuustolle, edellyttäen että valtuusto on tilinpäätöksessä osoittanut asiaan määrärahan, Vihreän siirtymän rahaston perustamista ja liitteen

mukaista rahaston sääntöjen hyväksymistä.

Kevin Servin jätti pöytäkirjamerkinnän asiassa.

Päätös tarkastettiin heti.

Kaupunginvaltuusto 14.06.2023 § 54
1604/02.05.02/2023

Liitteet

- Vihreän siirtymän rahoitusinstrumentit
- Vihreän siirtymän rahaston säännöt, luonnos

Jäsen Lankia esitti jäsen Kanervan kannattamana, että 3 § ensimmäisen kappaleen loppuun lisätään: 1. Ilmastomuutoksen hillintä 2. ilmastomuutokseen sopeutuminen 3. Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu 4. Siirtyminen kiertotalouteen 5. Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä 6. Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen, Vihreän siirtymän ytimessä on se, että silloin kun esimerkiksi päästöjä vähennetään, ei samalla aiheuteta haittaa toisille ympäristötavoitteille (Do no significant harm (DNSH) -periaate).

Jäsen Lankia esitti jäsen Kanervan kannattaman, että 3 § pykälän loppuun lisätään: Rahaston varoja voidaan käyttää enintään 25% rahoitettavien hankkeiden kokonaiskustannuksista.

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti äänestyksen jälkeen 37 äänellä 11 vastaan, 1 tyhjä, 2 poissa, hyväksyä kaupunginhallituksen esityksen.

Kaupunginvaltuusto päätti äänestyksen jälkeen 42 äänellä 7 vastaan, 2 poissa, hyväksyä kaupunginhallituksen esityksen.

Kaupunginvaltuusto päätti äänestysten jälkeen Vihreän siirtymän rahaston perustamista ja liitteen mukaista rahaston sääntöjen hyväksymistä.